

Investigating the reasons of nursing students absence from class at Islamic Azad university Hamedan branch, 2014-2015

*Habibipour R¹, Seif A²

1- Assistant Professor, Department of Microbiology, Faculty of Basic Science, Hamedan Branch, Islamic Azad University Hamedan, Iran (**Corresponding author**)

Email: habiby.reza@gmail.com

2- Assistant Professor, Department of Statistic Science, Faculty of Basic Science, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

Abstract

Introduction: As a great deal of instructors views and experiences will be transferred to students in class, their lectures seem to be important. The realization of this process of transfer is possible if students demonstrate an active and continued participation in theoretical courses held by the same instructors. The present study attempts to study effective and influential factors involved in Nursing students presence in class.

Method: In this cross-sectional study, the reasons for the students absence were examined during the academic year 2014 -2015. A questionnaire was used to collect the data. The intended population was IAUH Nursing students and the participants were conveniently sampled. From the distributed questionnaires 152 were returned. The data were fed in to spss22 for analysis and descriptive statistics, chi-squers, one-way analysis of variance were used to analyse the data.

Results: The results of the study indicated that the students average score frequency was 16-17 out of 20. %59/2 of the students were under 22 years old. Most students thought that their engagement in part-time jobs, the loss (lock) of instructors control in holding the classes, the instructors inability in conveying course content, their bad manner, the unsuitable time of classes, the distance between the class buildings and the dormitory, and the days of holding the classes were among the major factors influencing their presence in classes.

Conclusion: We can work on student`s presence at classes with improving educational quality, using expert professors, improving of convenience feasibilities Good manners of professors, Using the newest method of teaching carrying on work shops about future jobs and creating motivations and getting interested in.

Key words: students, unsuccessful education, reasons for absence of class.

Received: 12 October 2015

Accepted: 11 December 2015

بررسی دلایل عدم حضور دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در کلاس درس ۹۴-۱۳۹۳

*رضا حبیبی پور، اصغر سیف^۲

۱- استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، گروه میکروبیولوژی، همدان، ایران (نویسنده مسؤول)
پست الکترونیکی: habiby.reza@gmail.com
۲- استادیار، دانشگاه بوعلی سینای همدان، گروه آمار، همدان، ایران.

نشریه پژوهش پرستاری دوره ۱۰ شماره ۴ زمستان ۱۳۹۴ ۱۴۴-۱۳۶

چکیده

مقدمه: کلاس های درس به دلیل انتقال حجم زیادی از نگرش ها و تجربیات از سوی اساتید به دانشجویان دارای اهمیت به سزایی هستند. عملی شدن این انتقال مستلزم حضور فعال و مستمر دانشجو در کلاس درس های نظری است. هدف از مطالعه حاضر، بررسی عوامل موثر بر حضور دانشجویان در کلاس های درس نظری از دیدگاه دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان است. **روش:** در این پژوهش توصیفی - مقطعی، علل عدم حضور در کلاس دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در سال ۹۴-۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود. جامعه پژوهش کلیه دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان بودند که به روش نمونه گیری در دسترس بود و برای گردآوری داده ها از روش توزیع فردی و گروهی استفاده شد، که تعداد نمونه ۱۵۲ نفر بدست آمد. نتایج حاصل از اطلاعات جمع آوری شده، با کمک نرم افزار آماری SPSS ۲۲، آمار توصیفی و آزمونهای خی-دو، دو جمله ای، تحلیل واریانس یکطرفه درون آزمودنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج پژوهش بیانگر آن بود که، بیشترین فراوانی معدل ترمهای گذشته دانشجویان، ۱۷-۱۵ بود، ۵۹/۲٪ دانشجویان در رده سنی زیر ۲۲ سال قرار دارند. از دیدگاه اکثریت دانشجویان اشتغال به کار دانشجو در حین تحصیل، عدم ایجاد نظم توسط استاد، عدم توانایی استاد در بیان مفاهیم و مطالب درسی، اخلاق و رفتار نامناسب استاد، زمان نامناسب برگزاری کلاسهای درس، فاصله زیاد بین مکان برگزاری کلاس و محل اقامت و نامناسب بودن روزهای ارائه درس در ایام هفته تأثیر، تأثیر به سزایی در حضور دانشجو در کلاس درس دارد. **نتیجه گیری:** با بهبود کیفیت آموزشی در دانشگاه، استفاده از اساتید مجرب، بهبود امکانات رفاهی دانشجویان، اخلاق و رفتار مناسب اساتید با دانشجو، استفاده از روشهای جدید تدریس، برگزاری کارگاه آموزشی درباره آینده شغلی و ایجاد انگیزه و علاقه مندی در دانشجویان می توان قدمهای مؤثری در حضور هر چه بیشتر دانشجویان در کلاس درس و متعاقب آن پیشرفت تحصیلی برداشت.

کلید واژه ها: دانشجویان پرستاری، دلایل عدم حضور، غیبت از کلاس.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۹/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۷/۲۰

مقدمه

نظام آموزشی مجموعه ای با وظایف ویژه است که از طریق انجام وظایف، دستیابی به اهداف مورد نظر فراهم می شود. این مجموعه متشکل از عوامل گسترده انسانی، مالی و فیزیکی است که با عملکرد صحیح، امکان موفقیت در آموزش و تربیت مورد نظر جامعه را تسهیل می کنند (۱). اجزای متعدد نظام آموزشی هر کدام از ارزش ویژه ای برخوردارند، ولی ارزش هیچ یک با عنصر آموزش دهنده برابری نمی کند. آموزش دهنده از طریق ترکیب بجا و بدیع عناصر موجود در مجموعه آموزشی می تواند دانشجویان را به سوی اهداف متعالی سوق داده و یا از بهرمندی لز آنها محروم نماید (۲). دانشجویانی که در کلاس حاضر می شوند و با استاد تعامل دارند، سعی می کنند رفتار، تصمیمات و اهداف آینده خود را از طریق همانندسازی با استاد و الگوبرداری از نقش های وی ارتقا بخشند (۳). در گذشته هدف از حضور دانشجویان در کلاس های درس را صرفاً یادگیری می دانستند، نه لذت بردن، در حالی که فضاهای آموزشی مناسب و فراهم نمودن شرایط یادگیری بهتر، لازمه سرمایه گذاری روی سلامت هیجانی دانشجویان است تا آنان نسبت به حضور در کلاس، یادگیری و در نهایت به شغلی که در حال فراگیری آن هستند نگرش مثبت تری پیدا کنند (۴).

مشکل غیبت دانشجویان در کلاس درس از زمان ورود به دانشگاه شروع می شود و چه بسا برخی از دانشجویان در صورت عدم اجرای حضور و غیاب حتی یک بار هم در کلاس درس حاضر نمی شوند که این نشانه ای از کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان می باشد (۵). حضور در کلاس درس، می تواند باعث کاهش نرخ های مرتبط با افت تحصیلی شده و عواملی از قبیل روش تدریس نامناسب، غیر مفید بودن مطالب درسی، شلوغی کلاسها، عدم علاقه به موضوع درس، روشهای سنتی اداره آنها، عدم مشارکت دانشجویان در بحث های کلاسی، تکراری بودن سوالهای آزمون ها از جمله عوامل غیبت دانشجویان می باشند (۶) و عواملی همچون عملکرد اساتید، علاقه به رشته تحصیلی و مختلط بودن کلاس ها، جذابیت درس، ارتباط مواد درسی با سرنوشت دانشجویان، حتی امتحان و نمره درس باعث حضور دانشجویان در کلاس درس می شوند (۷، ۳-۹).

عدم حضور در کلاسهای درس محیط پویای یاددهی و یادگیری را مختل نموده و آنجا را به محیطی کسالت آور و ناخوشایند تبدیل می نماید این امر اساتید را بر آن داشته که جهت افزایش حضور دانشجویان در کلاسهای درس از روشهایی مانند تکنیک های خلاق آموزش و تجهیز کلاس ها استفاده نمایند (۱۰).

Yunus و همکاران در پژوهش خود دریافتند دانشجویانی

که ارتباط مثبت با معلم خود دارند، انگیزه بیشتری برای یادگیری و حمایت دارند. به علاوه، گرایش به انجام کار سخت در کلاس، تلاش و پشتکار زیاد و پذیرش بهتر راهنمایی و انتقاد، مقابله بهتر با استرسها و توجه بیشتر به معلم در کلاس، از ویژگیهای دانشجویانی است که مورد توجه استادان خود قرار می گیرند (۱۱).

با توجه به این عوامل و با در نظر گرفتن این که عدم حضور دانشجویان در کلاس های درس در توانمندی دانشجویان در انجام فعالیت هایشان مؤثر است، پژوهشگر بر آن شد تا مطالعه ای را با هدف تعیین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در کلاسهای درس در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ انجام دهد که با تقویت این عوامل بتوان حضور دانشجویان در کلاس را ارتقاء بخشید و مشکلاتی که باعث غیبت دانشجویان می شود را رفع کرد قطعاً رسیدن به این اهداف در پویاتر کردن کلاس های درس مفید خواهد بود.

روش مطالعه

در این پژوهش توصیفی-مقطعی، علل عدم حضور در کلاس دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان در سال ۹۴-۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفت. گردآوری داده ها به وسیله پرسشنامه، که با استفاده از منابع مختلف (۱۴-۱۲) تهیه شده بود، صورت گرفت.

بخش اول پرسشنامه شامل مشخصات دموگرافیک (سن، وضعیت تأهل و مسکن و میانگین معدل ترم های گذشته) و بخش دوم مبتنی بر ۱۴ پرسش در مورد علل عدم حضور در کلاس درس که این سئوالات نیز شامل اشتغال به کار در حین تحصیل، وجود فرصتهای شغلی بعد از فراغت از تحصیل، مشکلات اقتصادی خانواده، عدم وجود سؤال و جواب بین استاد و دانشجو، وجود حضور و غیاب، فضای فیزیکی نامناسب کلاس، زمان نامناسب برگزاری کلاسها، فاصله زیاد بین مکان برگزاری کلاسها و محل اقامت فعلی دانشجویان و نامناسب بودن روزهای ارائه درس در ایام هفته می گردید که این سئوالات با مقیاس لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) بررسی شد.

جامعه پژوهش کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان بود، طبق اطلاعات بدست آمده از کارشناس گروه در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، ۱۸۶ نفر دانشجوی پرستاری در مقطع کارشناسی به جزء

دانشجویان کاروز، مشغول به تحصیل بودند.

این دانشجویان، در ترم های اول (ورودی بهمن ۹۳)، دوم (ورودی مهر ۹۳)، سوم (ورودی بهمن ۹۲)، چهارم (ورودی مهر ۹۲) و پنجم (ورودی مهر ۹۱) تحصیل می کردند که هر یک به ترتیب ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۵۰ و ۳۲ نفر بودند. برای استخراج نمونه، از روش نمونه گیری در دسترس استفاده گردید که حجم نمونه در این پژوهش ۱۵۲ نفر شد.

برای گردآوری داده ها از روش توزیع فردی و گروهی استفاده شد، بدین ترتیب که با ارائه توضیح مختصر درباره هدف از پژوهش و آزاد بودن در تکمیل یا عدم تکمیل، پرسشنامه ها در اختیار دانشجویان قرار داده شد و پس از تکمیل آنها (به صورت خود ایفائی) از دانشجو دریافت شد. نتایج حاصل از اطلاعات جمع آوری شده با کمک نرم افزار آماری SPSS ۲۲ و آمار توصیفی و آزمونهایی خی-دو، دو جمله ای، تحلیل واریانس یک طرفه درون آزمودنی مورد

تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

برای تعیین اعتبار (روائی) علمی، از اعتبار محتوا استفاده شد، بدین ترتیب که پرسشنامه به اساتید صاحب نظر در رشته آموزش پرستاری، آمار زیستی و روانشناسی داده شد و پس از اصلاح و تأیید آن، مورد استفاده قرار گرفت.

همچنین جهت تعیین پایائی آن، پرسشنامه توسط ۴۰ نفر از دانشجویان تکمیل گردید و پایائی پرسشنامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد.

یافته ها

نتایج این پژوهش که در سال ۱۳۹۳ بر روی ۱۵۲ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان انجام گرفت در جداول زیر خلاصه گردیده است.

جدول ۱: مشخصات دموگرافیک افراد تحت مطالعه

مشخصات دموگرافیک		فراوانی	فراوانی مطلق	درصد فراوانی نسبی
معدل ترم های گذشته	زیر ۱۳	۱۳	۸	۵/۴
	۱۳-۱۵	۱۵-۱۳	۵۲	۳۵/۱
	۱۷-۱۵	۱۷	۷۱	۴۸
	۲۰-۱۷	۱۷	۱۷	۱۱/۵
رده سنی	زیر ۲۲ سال	۲۲	۹۰	۵۹/۲
	۲۸-۲۲	۲۸-۲۲	۵۵	۳۶/۲
	۳۴-۲۸	۷	۴/۶	
	بالای ۳۴	۰	۰	
وضعیت تاهل و مسکن	مجرد و مستأجر	۳۴	۲۳	۵/۴
	متاهل و مستأجر	۸	۵/۴	
	مجرد و خانه شخصی	۹۳	۶۲/۸	
	متاهل و خانه شخصی	۱۳	۸/۸	

جدول شماره یک نشان می دهد که بیشترین فراوانی معدل ترم های گذشته دانشجویان (۴۸٪)، ۱۷-۱۵ بود، ۵۹/۲٪ دانشجویان در رده سنی زیر ۲۲ سال قرار داشتند و ۶۲/۸٪ آنها مجرد و دارای خانه شخصی بودند.

برای بررسی ارتباط بین رده سنی دانشجویان و معدل ترم های گذشته آنها از آزمون خی-دو استفاده شد. از آنجا که $P=0/003 < \alpha=0.01$ و $\chi^2=19.838$ و $df=6$ ، وجود این ارتباط معنی دار است. به همین ترتیب ارتباط معنی داری بین "وضعیت تاهل و مسکن" و "معدل ترمهای گذشته" ملاحظه نشد ($p=0.148 > \alpha=0.05$ و $\chi^2=17.042$ و $df=12$).

جدول ۲: توزیع فراوانی نسبی درصد حضور در کلاس درس از دیدگاه دانشجویان رشته پرستاری در سال ۹۳-۹۴

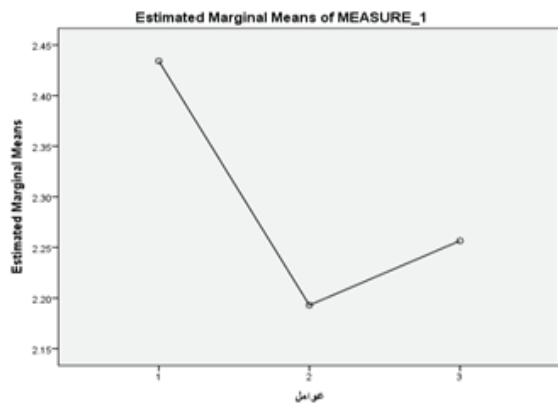
میزان حضور در کلاس	فراوانی مطلق	درصد فراوانی نسبی
کم	۱	۰/۷
متوسط	۹	۵/۹
زیاد	۴۱	۲۷
خیلی زیاد	۱۰۱	۶۶/۴
جمع	۱۵۲	۱۰۰

جدول فوق نشان می دهد که بیشترین درصد حضور در کلاس (۶۶/۴٪)، خیلی زیاد، عنوان شده است.

برای بررسی ارتباط بین "مشکلات اقتصادی خانواده" و "درصد حضور در کلاس دانشجو" از آزمون χ^2 -دو استفاده شد. با توجه به نتایج بدست آمده از آنجا که $p=0.0005 < \alpha=0.01$ و $\chi^2=18.132$ و $df=3$ ، وجود این ارتباط به لحاظ آماری معنی دار شناخته شد.

جدول ۳: درصد فراوانی عوامل مربوط به شرایط دانشجو، ویژگی مدرسین و شرایط محیطی

عوامل	رده	فراوانی	درصد	p_.
عوامل مربوط به شرایط دانشجو	استفغال به کار دانشجو در حین تحصیل	۱۳	۰/۹	۰/۶
		۳۱	۰/۱	
	جمع	۱۴۸	۱	
عوامل مربوط به ویژگی مدرسین	وجود فرصت های شغلی بعد از فراغت از تحصیل	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۳۱	۰/۲	
	جمع	۱۴۶	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	عدم ایجاد نظم توسط استاد	۱۳	۰/۹	۰/۶
		۲۰	۰/۱	
	جمع	۱۴۶	۱۰۰	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	عدم توانای استاد در بیان مطالب و مفاهیم درسی	۱۳	۰/۹	۰/۶
		۱۱	۰/۱	
	جمع	۱۵۱	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	اخلاق و رفتار نامناسب استاد در کلاس درس	۱۳	۰/۹	۰/۶
		۱۴	۰/۱	
	جمع	۱۵۲	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	تعداد اندک مدرسین	۱۳	۰/۹	۰/۶
		۱۹	۰/۱	
	جمع	۱۵۰	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	عدم وجود سؤال و جواب بین دانشجو و استاد	۱۳	۰/۷	۰/۶
		۴۰	۰/۳	
	جمع	۱۵۲	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	وجود حضور و غیاب در کلاس درسی	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۲۵	۰/۲	
	جمع	۱۴۶	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	فضای نامناسب فیزیکی کلاس	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۳۱	۰/۲	
	جمع	۱۵۲	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	زمان نامناسب برگزاری کلاس	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۲۳	۰/۲	
	جمع	۱۵۲	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	فاصله زیاد محل برگزاری کلاس با محل سکونت	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۳۹	۰/۲	
	جمع	۱۵۲	۱	
عوامل مربوط به شرایط محیطی	نامناسب بودن روزهای ارائه درس در ایام هفته	۱۳	۰/۸	۰/۶
		۲۳	۰/۲	
	جمع	۱۵۲	۱	

نمودار ۱: مقایسه عوامل مربوط به شرایط دانشجو (عامل ۱)، ویژگی مدرسین (عامل ۲) و برنامه ریزی آموزشی (عامل ۳)، در ارتباط با میزان اثرگذاری بر حضور دانشجو در کلاس

بحث

رسالت اصلی دانشگاه پرورش نیروی انسانی، ایجاد خلاقیت، ابتکار و نوآوری است. کلاس درس سرآغازی برای انتقال اندیشه ها است. در این مکان اطلاعات، مبادله شده و گسترده می گردند؛ افکار به نمایش درآمده و مورد تجزیه و تحلیل و یا انتقاد قرار می گیرند. بدون مواجه شدن با اندیشه هائی که در کلاس درس بروز می کند، دگرگونی در دانشجویان پدیدار نخواهد شد (۷). حضور و یا عدم حضور دانشجویان در کلاسهای درس متاثر از عوامل مرتبط با سه گروه اساتید، دانشجویان و مشکلات برنامه ریزی آموزشی و محیطی می باشد.

در تحقیق حاضر مشخص شد که ارتباط معنی داری بین رده سنی دانشجویان با معدل ترمهای گذشته آنها وجود دارد. تحقیقات ویلسون و همچنین هانسن مویید این نکته می باشد که دانشجویان با سن بالاتر نسبت به شرکت در کلاسهای درس احساس مسؤلیت کمتری نسبت به دانشجویان جوان تر داشته و در کلاسهای دروس اختیاری کمتر شرکت می کردند. به بیان دیگر دانشجویان مسن تر اعتماد به نفس بیشتری در دریافت مطالب دارند و به همین علت در جلسات درس کمتر شکت می کردند (۱۵ و ۱۶).

با توجه به نتایج مشخص گردید که "اشتغال به کار دانشجو" اثر معنی داری بر حضور دانشجو در کلاس درس دارند و طبق بررسی های انجام شده در انگلستان، چهل درصد دانشجویان، عدم حضور خود را به دلایلی چون شغل اجباری جهت تامین معاش ذکر کردند (۴).

طبق این پژوهش، "عدم ایجاد نظم توسط استاد"، "عدم توانایی استاد در بیان مطالب و مفاهیم درسی"، "اخلاق و رفتار نامناسب استاد

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۳، از آنجا که $p\text{-value} < 0.0005$

۱- اشتغال بکار دانشجو در حین تحصیل، عدم ایجاد نظم توسط استاد، عدم توانای استاد در بیان مطالب و مفاهیم درسی، اخلاق و رفتار نامناسب استاد در کلاس درس و تعداد اندک مدرسین اثر معناداری بر عدم حضور دانشجو در کلاس درس دارند. شایان ذکر است تقریباً ۹۰ درصد از افراد تحت مطالعه گزینه های خیلی زیاد، زیاد و متوسط را برای پاسخ انتخاب کرده اند.

۲- وجود فرصت های شغلی بعد از فراغت از تحصیل، وجود حضور و غیاب در کلاس درسی، فضای نامناسب فیزیکی کلاس، زمان نامناسب برگزاری کلاس، فاصله زیاد محل برگزاری کلاس با محل سکونت و نامناسب بودن روزهای ارائه درس در ایام هفته؛ اثر معناداری بر عدم حضور دانشجو در کلاس درس دارد بطوری که تقریباً ۸۰ درصد از افراد تحت مطالعه گزینه های خیلی زیاد، زیاد و متوسط را برای پاسخ انتخاب کرده اند.

۳- عدم وجود سؤال و جواب بین دانشجو و استاد؛ اثر معناداری بر عدم حضور دانشجو در کلاس درس دارد به طوری که تقریباً ۷۰ درصد از افراد تحت مطالعه گزینه های خیلی زیاد، زیاد و متوسط را برای پاسخ انتخاب کرده اند.

با استفاده از تحلیل واریانس یک طرفه درون آزمودنی (وابسته)، به مقایسه عوامل مربوط به شرایط دانشجو، ویژگی مدرسین و محیط، در ارتباط با میزان اثرگذاری بر حضور دانشجو در کلاس پرداختیم. نتایج آزمون تعقیبی توکی نشان داد که فقط بین عوامل مربوط به شرایط دانشجو و برنامه ریزی آموزشی اختلاف معنی داری وجود دارد ($p < 0.0005$)، بطوری که عامل مربوط به شرایط دانشجو اثر بیشتری بر حضور دانشجو در کلاس نسبت به عامل برنامه ریزی آموزشی دارد. این امر در نمودار شماره یک نیز به نمایش در آمده است.

در کلاس درس" اثر معنی داری بر حضور دانشجویان در کلاس درس دارند.

برخی استادان معتقدند که دانشجویان علاقه ای به حضور فعال و مؤثر در کلاس ندارند، اما یافته های تحقیقات نشان می دهد که دانشجویان حضور در کلاس را جهت فهم بهتر مطالب ضروری می دانند بنابراین فراگیران به حضور در کلاس علاقمند هستند اما نحوه تدریس استادان است که میزان حضور آنها در کلاس را تعیین می کند (۵ و ۱۷) در مطالعه فصیحی ۶۹/۵ درصد دانشجویان اهمیت حضور در کلاس جهت فهم بهتر مطالب را از عوامل بسیار مهم شرکت در کلاس های درس اعلام می دارند (۷) پژوهشی که در سال ۲۰۰۵ بین دانشجویان داروسازی توسط نانسی اف جورتف انجام شد نشان داد که دانشجویان پایین بودن سطح علمی کلاس ها، عدم ارائه مطالب جدید و تازه در کلاس را دلیل غیبت خود عنوان کرده اند که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد (۱۸) در پژوهشی که توسط سلیمانی و مهرنیا بر روی ۱۵۱ نفر از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد، روش تدریس نامناسب ۷۷ درصد، غیر مفید بودن مطالب مطرح شده در کلاس ۷۷ درصد و شلوغی کلاس های درس ۴۹/۹ درصد (از مهم ترین عوامل مؤثر بر عدم شرکت دانشجویان در کلاس های درس بیان شد (۸)، بنابراین استادان باید با بالا بردن سطح علمی خود و ارائه مطالب جالب در کلاس درس، نظر دانشجویان را به کلاس جلب کنند و آنها را به بحث در کلاس و ارائه نظرات تشویق نمایند.

پژوهش حاضر فضای نامناسب فیزیکی کلاس، زمان نامناسب برگزاری کلاس، فاصله زیاد محل برگزاری کلاس با محل سکونت و نامناسب بودن روزهای ارائه درس در ایام هفته را از جمله عواملی می داند که تاثیر معنی داری بر حضور دانشجویان در کلاس درس دارد و در تحقیقی که نبوی و همکاران بر روی علل غیبت دانشجویان پزشکی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران داشتند مشخص شد ۲۶ درصد پاسخ دهنده ها نامناسب بودن زمان تشکیل کلاسها را دلیل غیبت خود از کلاس اعلام کردند و ۴۳ درصد هم نامطلوب بودن فضای فیزیکی کلاس از قبیل رنگ، نور و حرارت کلاس را در خستگی و کلافگی خود در کلاس مؤثر دانستند و یا ۴۳ درصد پاسخ دهنده ها برنامه های فشرده کلاسها را باعث خستگی و عدم توجه آنها به درس معرفی کردند و در نهایت اینکه ۲۷ درصد آنان هم برخورد مسئولین و کارکنان دانشگاه را باعث بی انگیزگی و عدم حضور در کلاس دانستند (۱۹) F Jortof در تحقیقی که در دانشگاه شیکاگو در بین دانشجویان داروسازی انجام داد، مشاهده کرد دانشجویان پایین بودن سطح علمی کلاس ها، رفت و آمد بین

دانشگاه و منزل بیان می کند (۱۸).

بطور کلی در این پژوهش مشخص گردید که عامل مربوط به شرایط دانشجویان و در درجه بعدی ویژگی مدرسین نسبت به عامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی نقش بیشتری را در حضور دانشجویان در کلاس درس دارد.

با توجه به یافته های این پژوهش و با توجه به این که شناخت دیدگاه دانشجویان به عنوان مشتریان اصلی در آموزش به برنامه ریزی آگاهانه کمک خواهد نمود، پیشنهاد می شود که برنامه ریزان و استادان در وهله اول به شناسایی عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاسهای درس بپردازند و سپس این عوامل را برای ارتقا و اثربخشی برنامه های آموزشی مد نظر قرار دهند. به عنوان مثال، ایجاد تغییر در برنامه های آموزشی، توجه به زمان برگزاری کلاس ها، برگزار کردن جلسات با دانشجویان و شنیدن نظرات و راهکارهای پیشنهادی آنان، انجام نظرخواهی از دانشجویان در خصوص برنامه های آموزشی و عملکرد مسئولین آموزش، نظارت بر عملکرد استادان در کلاس با توجه به اهمیت نقش ایشان در جذب دانشجویان در کلاس و ویژگیهای تأثیرگذار استاد مثل تسلط در تدریس، فن بیان و نحوه برخورد استاد با دانشجویان، برگزاری کارگاه های روش تدریس، ارایه مطالب کاربردی همزمان با تدریس مطالب تئوری با توجه به نقش و آینده شغلی دانشجویان علوم پزشکی، می تواند در کاهش غیبت دانشجویان از کلاس نقش مؤثری داشته باشد. علاوه بر آن، انجام پژوهش های مشابه و نظرخواهی از دانشجویان در مورد راهکارهای ارتقای کیفیت کلاسهای درس در دانشگاه های مختلف توصیه می شود؛ تا بدین وسیله حضور دانشجویان با رغبت و علاقه بیشتر در محیط های آموزشی افزایش یابد و پیرو آن، در محیط های کاری آینده افرادی با انگیزه و اطلاعات بیشتر حضور داشته باشند.

نتیجه گیری

با بهبود کیفیت آموزشی در دانشگاه، استفاده از اساتید مجرب، بهبود امکانات رفاهی دانشجویان، اخلاق و رفتار مناسب اساتید با دانشجویان، استفاده از روش های جدید تدریس، برگزاری کارگاه آموزشی درباره آینده شغلی و ایجاد انگیزه و علاقه مندی در دانشجویان می توان قدمهای مؤثری در حضور هر چه بیشتر دانشجویان در کلاس درس و متعاقب آن پیشرفت تحصیلی و کاهش هزینه های اکت تحصیلی برداشت. یکی از محدودیت های این پژوهش، نقص ابزار بود به طوری که اطلاعات براساس نظرات شخصی دانشجویان کسب شده بود. این پژوهش فقط بر روی دانشجویان دختر دانشگاه

آزاد اسلامی واحد همدان انجام شده است و قابل تعمیم به سایر واحدها و دانشجویان دیگر نیست. همدان و نیز معاونت محترم پژوهشی این دانشگاه که ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

تشکر و قدردانی

از کلیه دانشجویانی رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد

References

1. Salehi Sh. Effect of clinical supervision on the faculty teaching quality at nursing and midwifery school in Isfahan university of medical sciences, Iranian Journal of Medical Education 2000; 1(1):54-63. (Persian)
2. Parsa Yecta Z, Nikbakht AR. Critique of professor evaluation of Medical University, Hayat 2004; 20: 40-51. (Persian)
3. Azmoudeh E, Dolati M, Farzadmanesh E, Khosro Abadi AA, Hassan Rakhshani M. [Survey of Student Views about Factors Affecting Students' Attendance in Classrooms in Sabzevar University of Medical Sciences, Iran]. Strides in Development of Medical Education. 2013; 10(2): 23-30. (Persian)
4. Karami M, Amanat A, Rasekh Jahromi A, Sotoodeh Jahromi A. The evaluation of effective factors on attendance and nonattendance in theoretical classrooms, from the Viewpoints of Medical students of Jahrom's University of Medical Sciences . jjums. 2013; 11 (1) :7-14.
5. Demari B. Survey Of Influence Factors On Participation Or Not Participation In Medical School Classes of Tehran university Of Medical Science. Teb va Tazkiyeh 2001 ;10(1):36-40. (Persian)
6. Demari B. The evaluation of effective factors of participation and non participation in the basic science classrooms in Tehran University of Medical Sciences in1999-2000. Med Purif 2000; 40: 36-41. (Persian)
7. Fasihi Harandi T, Azizzadehforoozi M, Mohammadalizadeh S, Ghazanfari moqadam Z. Effective Factors on Theoretical Class Attendance according to Nursing and Midwifery Students' Point of View, Kerman Razi School of Nursing and Midwifery. Strides in Development of Medical Education 2007; 4(2): 100-7. (Persian)
8. Soleimani AH, Mehrnia K. Survey Of Tehran University of Medical Sciences Medical Students Opinions About Causes Of Absenteeism. Iranian Journal of Medical Education 2001;2(1(7)):73. (Persian)
9. Gump SE. Keep students coming by keeping them interested: motivators for class attendance. College Student Journal 2004; 38(1): 157.
10. Devadoss S, Foltz J. evaluation of factors influencing student class attendance and performance. American Journal of Agricultural Economics 1996; (78) 3: 499-507.
11. Yunus MM, Osman WS, Ishak NM. Teacher-student relationship factor affecting

motivation and academic achievement in esl classroom. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2011;15: 2637–41.

12. Hazaveyi M, Fathi Y. Range of student satisfaction of present education guiding at medical science of Hamadan University. *Medical science of Yazd University journal*. Shahid Sedoghi. 8th period. No (2). PP: 56-64.(2000).

13. Ghazvinisani F. Assessment of factors and reasons on educational unsuccessful students, www.google.com. number of page: 2. (2011).

14. Anderson L. Increasing of teachers' effectiveness in teaching process. Translated by Amini M. School publication. (2001).

15. Wilson F. The construction of paradox? One case of mature students in higher education. *Higher Educ Quart* 1997; 51: 347-66.

16. Chur-Hansen A. Mature-aged medical students: a qualitative study. *Learn Health Soc Care* 2003; 2(3):159-68.

17. Nazari vanani R, Naderi Z, Aein F. Factors Affecting Classroom Participation; the Viewpoints of Students in ShahreKord University of Medical Sciences in 2013. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014; 14 (3) :189-194.

18. Fjortoft N. Students' motivations for class attendance. *Am J Pharmaceut Educ* 2005; 69(1):107-12.

19. Nabavi S, Safavi M. Causes of Absenteeism and Lack of Attention to the Instructions among Medical Students of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch. *Medical Science Journal of Islamic Azad University Tehran Medical Branch* 2011; 21 (3):227-32. (Persian)